ЗГОДА

1 ...сойдет, на худой конец, и власть генерал-губернатора...

2 ...з лёгкіх пакаранняў ужо аднойчы пачыналася...

3 ...нам эти лапти плести до конца...

4 ...эх, жизнь моя, обывательская...

№ (23) ГРАМАДСКА — ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА Сакавік '94

ПРОТИВОСТОЯНИЕ

Представим себе, что во времена застойные, или тем более перестроечные, зарплату всем в одночасье снизили бы на три четверти. Что случилось бы уже на завтра? Полагаю, мощнейший социальный взрыв, погасить который были бы бессильны и партия, и армия, и МВД с КГБ всесте взятые.

Но именно такова, по покупательной способности, зарплата сегодня у 99 процентов населения. И что же? Тишина. И слава богу. Мудр народ, сумевший уже понять простую истину: взрыв — это развал, распад, кровь, хаос. А после них — диктатура, материальный упадок, угнетение духа, свободной мысли на долгие десятилетия. Но слаб народ, который не способен на решительные акции протеста против политики властей, загнавшей его за грань нищеты, народ лишенный конституционных механизмов смены обанкротившейся, насквозь коррумпированной олигархии.

СТАЧКА

Но эта слабость уже преходящая, что и подтвердили прошедшие 15 и 22 февраля митинги и манифестации на площади Независимости и у здания Верховного Совета в рамках объявленной Республиканским стачечным комитетом бессрочной политической забастовки. Власть предержащие и их подручные в средствах массовой информации поспешили объявить всю акцию провокацией политиканов БНФ и прочих так называемых демократов, а ее ход и исход — полным провалом и поражением. Народ де остался глух к призывам зачинщиков, которые прикрывают благими намерениями свою неблагодарную цель — дорваться до власти. В ход были пущены обвинения из старой проржавевшей пропагандистской обоймы: покушение на общественный строй, на избранную народом власть, на смену политико-экономического курса страны. Что, ну как же иначе, аморально. Как будто морально зубами цепляться за власть, за место у кормушки. Куда как моральней было бы подать в отставку, открыв тем самым дорогу мирной модернизации экономической и политической систем.

О каком, кстати, строе идет речь, если даже новоиспеченный спикер М. Гриб уже в первых интервью завил, что все наши беды от неопределенности строя — старый де развалился, а новый не возник, — и что с ним надо немедленно определиться. Но не в создании ли новой общественно-политической системы, заключался и целевой смысл требований стачкомов: отставка правительства и формирование нового коалиционного, досрочные выборы Верховного Совета? Тогда в чем же дело, в чем различия? Не в том ли, что новой старой номенклатуре нужен такой новый строй, который бы сохранил за ней власть, привилегии и богатства.

Любопытно было читать и слышать поток оскорбительных, негодующих, осуждающих слов в адрес забастовки, профсоюзов и партий ее поддерживающих из уст тех, кто столько лет восхвалял это «законное средство, оружие пролетариата за свои права».

Кстати, в февральском (1994 г.) варианте забастовки, митинги носили абсолютно мирный характер, без малейшего намека к призывам к перерастанию в вооруженное восстание. И стыдно было читать эпитеты в адрес участников митингов и манифестации: «толпа», «сборище», «политические авантюристы».

Власть так убоявшаяся стачки, поднявшая против нее такую оголтелую контр-пропагандистскую волну, с облегчением вздохнула: замысел провалился, народ на улицы не вышел. И вроде быб по внешним критериям это действительно так: всеобщей и бессрочной, как объявлялось, стачка не стала, митинги были относительно немногочисленными. Но это одномерная оценка, сознательно или по неведению игнорируются другие грани явления. После стольких месяцев молчания, под градом угроз и запугивания, в мороз, люди все же вышли на площадь. Площадь Независимости, подчеркнем, что сорвало попытки властей придать ей особый статус зоны запретной для митингов. Барьер страха и политической апатии преодолен. Равно, как и исчерпан кредит доверия к правительству, с его бесконечными лживыми обещаниями стабилизации, улучшения жизни к весне, осени, зиме...

Симпатии, сочувствие к стачке были по существу всеобщими. От активной ее поддержки и акций протеста большинство рабочих воздержалось из-за боязни лишиться пусть и мизерной зарплаты, которую они все же получают на полупростаивающих предприятиях. Кроме того еще силен был гипноз заклинаний о рублевой зоне, вступление в которую, дескать, разом решит все проблемы. Блеф, удачно и вовремя разыгранный правящей бюрократией во имя собственного спасения. Но чары его уже рассеиваются. Становится все очевидней, что никто не возьмет десятимиллионный народ на содержание, тем более с двухмиллиардным (в долларах) долгом на шее. Иных же рецептов лечения больной экономики у непрофессионалов из числа бывшей номенклатуры нет. Становится все очевидней, что не имея программы реформ, да по большому счету и не желая их проводить, это правительство не способно сдержать обвальные процессы в экономике.

Жизнь людей будет все ухудшаться и тогда ничто уже не сможет удержать их по домам.

Разве только сила, испытать эффективность которой и попробовали власти, развернув кампанию преследования организаторов и участников забастовки. Быстро,однако, свернув ее ограничившись легкими наказаниями, ввиду резко отрицательной реакции общественности — своей и зарубежной.

Иными словами, акции протеста 15 и 22 февраля обозначили собой явление, процесс открытого организованного социального протеста, который может протекать длительное время и в различных формах. Не исключая и самые острые, если не устранить причины его породившие.

ПРЕЗИДЕНСТВО

Несомненно также, что стачка, митинги подтолкнули правящую элиту активизироваться и поспешить с изменением государственного устройства, естественно в форме, сохраняющей ее господство. Не обнаружив под окнами Совмина бурлящего людского моря, но смертельно опасаясь узреть его завтра, она сочла момент не только удобным, но едва ли и не последним. Предварительно осуществленная смена силовых министров и отставка Шушкевича, позволили ей с уверенностью рассчитывать на успех замысла.

Наиболее же удобную форму сохранения своего господства она усмотрела в институте президентства, полагая возможным сотворить из него некое подобие административно-командной модели управления. С политологической точки зрения абсолютно безграмотное суждение, что президент у нас оказывается был и раньше, только назывался по-другому — первым секретарем КПБ — тому наглядное подтверждение.

И вместе с тем свидетельство необратимой аберрации сознания бывшей нынешней номенклатуры, непонимания ею сути происходящих изменений и сути президентства как демократической формы государственного устройства. Отсюда и вариант: президент — глава исполнительной власти при наличии слабого премьер-министра и полупрофессионального парламента.

Отсюда и жесткая процедура выборов президента, обеспечивающая с максимальной долей уверенности, прохождение своего выдвиженца, коим, вероятней всего, будет В. Ф. Кебич.

При этом однако «партия власти» не учла, что президентская форма правления имеет свою внутренную логику функционирования, как и механизм всенародных выборов, какими бы ограничителями он не обставлялся, что принятая Конституция в целом базируется на демократических принципах общественного устройства. Недооценила она и силы оппозиционных настроений в народе, стремительности нарастания обвальных процессов в экономике, столь быстрый крах блефа о рублевой зоне. Явно просчиталась она и в оценке степени влияния казалось бы малочисленных и слабых демократических партий, которые в сложившейся ситуации в ходе предвыборной борьбы вполне могут завоевать на свою сторону большинство населения, вырасти численно, укрепить структуры и стать таким образом серьезными конкурентами. Возможно и победить, если не на президентских, то следующих за ними парламентских выборах.

(Окончание на стр 4.)

Утро 22 февраля 1994 г., 8 часов 40 мин. Одно из подразделений войск МВД «занимает» здание Минскпроекта по ул. Берсона, в актовом зале которого оно и скоротает время до окончания митинга на пл. Независимости.

ПАЛІТЫКІ НАВІНКІ

СВЯТАЎ БУДЗЕ БОЛЬШ

У выдавецтве «Згода» рыхтуецца да друку новы насценны каляндар на 1995 год. У ім прадугледжаны новыя святы: чырвоным колерам адзначаны дні нараджэння Мячэслава Грыба і Вячэслава Кебіча.

ПРАГРЭСІЎНАМУ ПЕРАЕМНІКУ

Мячэслаў Грыб атрымаў віншавальную тэлеграму ад прэзідэнта ЗША. Сп. Клінтан выказаў вялікае задавальненне тым, што М. Грыб, абраны Старшынёй Вярхоўнага Савета, мае бліскучую магчымасць прадоўжыць і паглыбіць дэмакратычныя рэформы, распачатыя яго папярэднікам Станіславам Шушкевічам.

НЕ ЖЫЦЦЕ, А КАТАРГА

Спадар Кебіч аб сваёй працы на пасадзе старшыні Саўміна: «Такого адского труда и на каторге не придумаешь».

У асабістым жыцці: «Личной жизни у меня фактически нет».

Разумець гэтыя словы як просьбу аб вызваленні? Мо, і сапраўды трэба злітавацца і вызваліць чалавека ад такой цяжкай долі: столькі год на катаржнай працы без усялякага асабістага жыцця.

ХРОНІКА ПНЗ

9 лютага выканком ПНЗ на чарговым пасяджэнні абмяркаваў сітуацыю ў рэспубліцы напярэдадні бестэрміновай палітычнай забастоўкі, абвешчанай Саветам стачачных камітэтаў з 15 лютага.

Адзначана, што рашэнне аб забастоўцы вымушанае. Яно з'явілася рэакцыяй на палітыку ўрада, што вядзе да таталітарнага рабавання рэспублікі, абвальнага збяднення насельніцтва.

Выканком выказаўся аб палітычнай і маральнай падтрымцы забастоўкі з патрабаваннямі адстаўкі ўрада, фарміравання кааліцыйнага ўрада на пераходны перыяд і правядзенні датэрміновых выбараў у Вярхоўны Савет на шматпартыйнай аснове.

* * *

На пасяджэнні выканкома 17 лютага абмяркоўваліся першыя вынікі забастоўкі, мітынгаў на плошчы Незалежнасці, каля будынка Вярхоўнага Савета.

У час дыскусіі члены выканкома адзначылі, што маральная перавага аказалася на баку забастоўшчыкаў. Нягледзячы на вялікія пагрозы ў іх адрас, кампанію шальмавання ў прэсе, улады не адважыліся прымяніць сілу. Каб паменшыць размах забастоўкі, урад вымушаны быў пайсці на пэўныя ўступкі: выдаць дадатковыя даплаты пенсіянерам і студэнтам, замарозіць цэны на некаторыя віды хлебабулачных вырабаў. Прынята рашэнне аб выбарах прэзідэнта і Вярхоўнага Савета ў гэтым годзе.

Выказана абурэнне дзейнасцю ўлад, якія ўжо на другі дзень забастоўкі распачалі адміністратыўныя і судовыя праследаванні арганізатараў і ўдзельнікаў забастоўкі, мітынгаў пратэсту. Гэтыя акцыі ацэнены як рэпрэсіі, якімі б шыльдамі яны не маскіраваліся, пад якія б артыкулы ўгалоўнага кодэкса не падводзілі.

Падкрэслена, што палітычная і маральная падтрымка забастоўкі павысіла аўтарытэт партыі. Пацверджаны курс на жорсткую канструктыўную крытыку ўрада.

* * *

10 лютага адбыўся сход Мінскай гарадской арганізацыі аб сацыяльна-эканамічным становішчы ў Беларусі і задачах арганізацыі. З дакладам выступіў старшыня гарадскога Савета М. Дрозд. У дыскусіі прынялі ўдзел 11 чалавек. Яны з вялікай занепакоенасцю гаварылі аб далейшым пагаршэнні эканамічнага становішча, адсутнасці рэформ, росце злачыннасці, разгуле карупцыі, зрошчванні дзяржаўнага апарату і мафіёзных структур.

У аднагалосна прынятай пастанове адзначаецца, што ва ўмовах парламенцкага бяссілля, бескантроля выканаўчых структур улады ўшчэнт разграблены і абяздолены народ мае права на акцыі пратэсту, вядома, у рамках Канстытуцыі і законнасці.

Падкрэсліваецца, што кіраўніцтва рэспублікі вельмі нярвова адрэагавала на ўдзел працоўных у палітычнай забастоўцы. Заявілі аб сабе «ястрабы» у структурах улады. Яны гатовы выкарыстаць вулічныя дэманстрацыі для фізічнай расправы з яе ўдзельнікамі.

Даверанья асобы ў сродках масавай інфармацыі з усіх сіл імкнуцца знясславіць нязгодных з палітыкай улад, запужаць людзей, утрымаць іх у стане пакорлівасці.

Заява палярэджвае палітычных «ястрабаў», што рана ці позна будзе абраны новы парламент, сфарміраваны новы ўрад і будзе дадзена строгая ацэнка дзеянням усіх удзельнікаў сённяшняй драмы беларускага народа.

* * *

19 лютага адбылося чарговае пасяджэнне Савета ПНЗ, на якім абмяркоўвалася тактыка ў сучаснай палітычнай сітуацыі.

З дакладам выступіў намеснік старшыні Савета партыі Леанід Лойка. У дыскусіі прынялі ўдзел 24 чалавекі. Савет пры адным устрымаўшымся прыняў адлаведную заяву.

ЗАЯВА САВЕТА ПАРТЫІ НАРОДНАЙ ЗГОДЫ

Забастоўкі і мітынгі, якія пачаліся 15 лютага па закліку стачкамаў і Свабодных прафсаюзаў, азнаменавалі пачатак адкрытага сацыяльна-палітычнага канфлікту ў Беларусі.

Палітыка ўлад давяла эканоміку да поўнага развалу, стымулявала ў небывалых маштабах карупцыю, бессаромнае разрабленне дзяржавы. У Беларусі, па сутнасці, склалася кіруючая алігархія, якая цяпер, каб пазбегнуць адказнасці, ідзе на ўстанаўленне адкрытай дыктатуры, гатова адмовіцца ад незалежнасці краіны.

Партыя народнай згоды, застаючыся партыяй парламенцкага тыпу, прызнае права народа на абарону сваіх інтарэсаў. Савет ПНЗ заклікае да мірных сродкаў вырашэння канфліктаў, аказваючы забастовачнаму руху маральна-палітычную падтрымку.

Каб прадухіліць паглыбленне канфрантацыі ў нашым грамадстве, Савет ПНЗ лічыць неабходным:

— неадкладнае звальненне з дзяржаўных пасад асоб, замешаных у карупцыі;

— стварэнне кааліцыйнага ўрада, які ўзяў бы на сябе рашэнне сацыяльна-эканамічных праблем Рэспублікі;

— прыняцце дэмакратычнага выбарчага закона;

— прызначэнне даты датэрміновых парламенцкіх выбараў у максімальна набліжаны тэрмін. Затым павінны адбыцца выбары прэзідэнта ўсенародным галасаваннем.

Усе гэтыя патрабаванні могуць быць задаволены Вярхоўным Саветам у бліжэйшыя дні. Цяжар гістарычнай адказнасці за лёс Радзімы сёння на сумленні кожнага народнага дэпутата Рэспублікі Беларусь.

Аднак у выпадку, калі Вярхоўны Савет прыме рашэнне аб правядзенні прэзідэнцкіх выбараў раней парламенцкіх, Партыя народнай згоды заклікае ўсе апазіцыйныя, дэмакратычныя, прагрэсіўныя сілы ўдзельнічаць у іх, дамовіцца аб вылучэнні на пасаду прэзідэнта адзінага кандыдата.

Незалежны прафсаюз і міжнародныя зносіны

1 — 2 лютага па запрашэнню Кангрэса дэмакратычных прафсаюзаў Беларусі Мінск наведаў член Камітэта па эканамічнай і сацыяльнай палітыцы Еўрапейскай эканамічнай супольнасці, дырэктар дэпартамента па міжнародным сувязям Французскай канфедэрацыі дэмакратычных прафсаюзаў, член Савета Міжнароднай арганізацыі працы (ад прафсаюзаў) Рожэ Брыш.

Адбыліся сустрэча і гутаркі з кіраўніцтвам Свабодных прафсаюзаў і Кангрэса дэмакратычных прафсаюзаў, у ходзе якіх бакі праінфармавалі адзін аднаго аб стане прафсаюзнага руху ў сваіх краінах. Рожэ Брыш з вялікай заклапочанасцю аднёсся да фактаў праследвання людзей за прыналежнасць да неафіцыйных прафсаюзаў, за ўдзел у стачцы і мітынгах. Ён запэўніў, што праінфармуе аб гэтым Еўрапейскае эканамічнае супольніцтва.

У ходзе візіта была дасягнута дамоўленасць аб наладжванні цеснага супрацоўніцтва паміж дэмакратычнымі прафсаюзамі Беларусі і Французскай канфедэрацыяй дэмакратычных прафсаюзаў.

Рожэ Брыш сустрэўся з пракурорам рэспублікі В. Шаладонавым, скіраваўшы яго ўвагу на яўныя прыкметы парушэння правоў прафсаюзаў і првоў чалавека ў дзеяннях улад супраць удзельнікаў стачкі і мітынгаў.

Гэтая тэма была ім таксама ўзнята пад час сустрэчы з кіраўніцтвам Дзяржкамітэта па працы.

ПАЛІТЫЧНЫЯ РЭПРЭСІІ

супраць арганізатараў і ўдзельнікаў забастоўкі і мітынгаў пратэсту на плошчы Незалежнасці і перад будынкам Вярхоўнага Савета, якія адбыліся 15 лютага 1994 г.

Сяргей Антончык, намеснік старшыні Савета стачачнага камітэта Беларусі, народны дэпутат Вярхоўнага Савета.

Распараджэннем дырэктара Мінскага завода «БелВАР» не допускаецца на сваё працоўнае месца. Яму пагражае звальненне за прагул (15 лютага ён правадзіў мітынг). Па прадстаўленню генеральнага пракурора Рэспублікі Беларусь В. Шаладонава Вярхоўны Савет большасцю галасоў уключыў у павестку дня пытанне аб прыцягненні С. Антончыка да адміністратыўнай адказнасці «за арганізацыю масавых беспарадкаў».

Мікалай Грынчык, старшыня Свабоднага прафсаюза мінскага завода «Транзістар».

Звольнены з завода.

Вячаслаў Козел, старшыня Свабоднага прафсаюза Мінскага трактарнага завода.

Аштрафаваны за правядзенне адкрытага прафсаюзнага сходу ля варот прадпрыемства. Судовае рашэнне прынята пры адсутнасці паказанняў сведак.

Павел Майсяевіч, старшыня Свабоднага прафсаюза Мінскага завода аўтамабільных ліній.

Супраць яго пачаты судовы праслед.

Марыя Аліева, супрацоўніца Кангрэса дэмакратычных прафсаюзаў.

Выклікалася ў суд.

Мікалай Зімін, старшыня Савета стачачных камітэтаў, салігорскі шахцёр.

Аштрафаваны на 300 руб.

Дзмітрый Абразцоў, старшыня Свабоднага прафсаюза завода «Зеніт» у горадзе Вілейка Мінскай вобласці.

Ён і яшчэ 14 членаў стачкома падвяргаюцца судоваму праследу.

Ад рэдакцыі. Спіс невялікі і пакаранні, ну, вельмі смешныя? Але ж гэта па сутнасці першыя праявы адкрытага адміністрацыйнага і судовага праследавання за ўдзел у палітычных акцыях пратэсту, прычым акцыях мірных. З лёгкіх пакаранняў ужо аднойчы пачыналася. Няўжо зноў таталітарны рэцыдыў?

Пакуль што праследванні спынены. Не ў апошнюю чаргу дзякуючы пратэстам беларускай грамадскасці, адмоўнай рэакцыі на іх грамадскасці замежнай.

ДАКУМЕНТ

Каардынацыйная нарада патрыятычна-дэмакратычных сіл 21 лютага абмеркавала два пытанні — «Аб каардынацыі дзеянняў патрыятычна-дэмакратычных сіл» і «Аб сітуацыі ў краіне». Прадстаўнікі палітычных партый і грамадскіх рухаў (АДПБ, БСДГ, БХДЗ, НДПБ, ПНЗ, ТБМ, патрыятычны рух БЗВ, а таксама назіральнікі ад ФПБ, Рэспубліканскага стачкома, Саюза прадпрымальнікаў) абмеркавалі палітычную сітуацыю, што склалася ў рэспубліцы пасля адстаўкі С. С. Шушкевіча і двух сілавых міністраў.

Як гавораць, масла ў агонь падлілі палітычная стачка , якая пачалася 15 лютага, а таксама ўдзел у нарадзе былога кіраўніка беларускага парламента, Станіслава Шушкевіча, які яшчэ раней заявіў, што не збіраецца сыходзіць з палітычнай арэны.

Быў выказаны шэраг канкрэтных прапаноў аб галоўных напрамках дзейнасці дэмакратаў у фактычна ўжо пачаўшайся перадвыбарнай барацьбе. Ішла гаворка аб вылучэнні адзінага кандыдата, калі прэзідэнцкія выбары адбудуцца раней за парламенцкія. Пры гэтым прадстаўніком БСГД былі названы дзве магчымыя кандыдатуры: старшыні Партыі народнай згоды, дэпутата Генадзя Карпенкі і былога спікера Вярхоўнага Савета Станіслава Шушкевіча. Вырашана дэталёва абмяркаваць гэтае пытанне пасля рашэння Вярхоўнага Савета аб выбарах.

Каардынацыйная нарада па ініцыятыве ПНЗ прыняла дзве заявы, якія друкуюцца ніжэй.

I

Мітынгі і маніфестацыі 15 лютага 1994 г. у Мінску і іншых гарадах Беларусі прайшлі спакойна, без эксцэсаў. Разважлівасць выявілі ўлады, вытрымку і міралюбнасць — удзельнікі акцыі пратэсту. Аднак ужо на наступны дзень некалькі арганізатараў і ўдзельнікаў пачалі цярпець праследванні як адміністрацыйныя (да звальнення з працы), так і судовыя.

Ацаніць гэтыя дзеянні ўладаў інакш як палітычныя рэпрэсіі немагчыма, з якой бы нагоды яны не праводзіліся, якімі бы артыкуламі крымінальнага кодэксу не прыкрываліся. Яны не толькі не законныя, але і амаральныя. І самае страшнае — нясуць у сабе пагрозу пашырэння сферы рэпрэсій на ўсіх непажаданых рэжыму асобаў.

Аб тэндэнцыі наступу на дэмакратычныя правы сведчыць таксама забарона грамадскай арганізацыі Беларускага згуртавання вайскоўцаў. За ёй могуць быць і іншыя. Улады пры гэтым не ўлічваюць, што адказам на іх дзеянні можа стаць рэзкая радыкалізацыя настрояў нашага грамадства. Лічым за свой палітычны і маральны абавязак папярэдзіць Вярхоўны Савет і ўрад аб недапушчальнасці рэпрэсіяў. У адваротным выпадку пакідаем за сабой права звярнуцца да сусветнай супольнасці.

II

Правячая на Беларусі карумпаваная бюракратыя аб'явіла аб намеры правесці ў маі — чэрвені бягучага году выбары прэзідэнта з паўнамоцтвамі кіраўніка неабмежаванае ўлады. Яны разлічваюць з дапамогай сваіх людзей у мясцовых органах улады любымі сродкамі забяспечыць перамогу прэзідэнта-дыктатара, замацаваць на доўгія гады сваю дыктатуру. Новыя парламенцкія выбары пасля гэтага губляюць усялякі сэнс.

Такім чынам, цяперашнія ўрадоўцы Беларусі, гатовыя праігнараваць патрабаванні аб дэмакратызацыі краіны, аб датэрміновых выбарах Вярхоўнага Савету, падтрыманыя амаль усімі грамадска-палітычнымі арганізацыямі, яўнай большасцю насельніцтва рэспублікі.

У сувязі з гэтым дэмакратычная Беларусь заклікае ўсіх народных дэпутатаў Рэспублікі Беларусь, хто шануе свабоду, вартасць і дабрабыт нашага народу, выканаць абяцанкі і прызначыць дату правядзення новых выбараў не пазней ліпеня бягучага году, дамагацца прыняцця XIII сэсіяй Вярхоўнага Савету дэмакратычнага выбарчага закону.

У выпадку, калі Урад навяжа краіне выбары прэзідэнта-дыктатара, дэмакратычная Беларусь выступіць за кансалідацыю ўсіх прагрэсіўных сіл дзяржавы дзеля вылучэння адзінага кандыдата ў прэзыдэнты і нанясення паражэння карумпіраванай бюракратыі.

Тайнае галасаванне па раздзелах праекта канстытуцыі ў Вярхоўным Савеце («за» выказалася 266 дэпутатаў), зацвярджэнне ў далейшым усіх артыкулаў па сутнасці прадвызначылі выбары прэзідэнта ў рэспубліцы.

P.S.: *Улічваючы гэта, кіраўніцтва дэмакратычных партый згодна ўласных заяў распачалі кансультацыі аб вылучэнні кандыдата ў прэзідэнты.*

РЭХА ПУБЛІКАЦЫІ

ПАДЛАДЖВАЦЦА ПАД ПАЛІТЫЧНЫЯ СІЛЫ — НЕ НАША СПРАВА

У першым нумары «Згоды» за гэты год было надрукавана інтэрв'ю са старшынёй Свабоднага прафсаюзаў Генадзем Быкавым, прысвечанае галоўным чынам іх пазіцыі, іх дзейнасці. У гэтым кантэксце ім былі выказаны і крытычныя ацэнкі пазіцыі Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі.

Загадчык прэс-цэнтра Савета ФПБ Г. Акулава даслала ў рэдакцыю свой адказ, які мы цалкам і друкуем, паважаючы права кожнага на свой погляд, імкнучыся да ўсебаковага асвятлення пазіцый партый, арганізацый, грамадскіх рухаў. Дарэчы, матэрыялы прэс-цэнтра Савета ФПБ мы неаднаразова друкавалі на старонках «Згоды».

Прынцыпова ж Партыя народнай згоды, рэдакцыя «Згоды» выступаюць за яднанне ўсіх дэмакратычных сіл, яднанне і адзінства дзеянняў прафсаюзнага і рабочага руху.

У апошні час на старонках газеты «Згоды» з'яўляецца шмат публікацый на тэму рабочага і прафсаюзнага руху на Беларусі. І гэта добра.

Аднак у шэрагу артыкулаў даюцца, на наш погляд, не заўсёды аб'ектыўныя ацэнкі дзейнасці Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі. А з гэтым мы пагадзіцца не можам.

Аб акцыях і канкрэтных захадах ФПБ супраць збяднення працоўных рэдакцыя газеты чамусьці цікавіцца ў лідэраў свабодных прафсаюзаў. (Газета «Згода» N 1, люты 1994 г., Г. Быкаў: «Народ гатовы выступіць супраць карумпіраванага ўрада»). Гэта здзіўляе тым больш, што кіраўнікі ФПБ і ўваходзячых у яе склад галіновых прафсаюзаў ніколі не адмаўляліся ад сустрэч з журналістамі, у тым ліку і Вашай газеты.

Лічым, што выказаныя старшынёй Свабоднага прафсаюза Беларусі Г. Быкавым меркаванні наконт дзейнасці ФПБ у вышэйназваным артыкуле (інтэрв'ю — рэд.), не адпавядаюць рэчаіснасці.

Ацэнкі акцыям 12 і 18 студзеня, асабліва па колькасці ўдзельнікаў у іх, як і ў палітычным страйку 15 і 22 лютага г. г., можна даваць розныя. Але справа не ў тым, хто перамог, хто больш вывеў, ці вывядзе людзей на плошчу. Нездавальненне развалам вытворчасці, цэнамі, беспрацоўем, карупцыей нарастае і гэта нельга не ўлічваць.

Менавіта з гэтага і зыходзіла Федэрацыя прафсаюзаў Беларусі, калі праводзіла акцыі пратэсту 12 і 18 студзеня, рэспубліканскі сход працаўнікоў пярвічных прафсаюзных арганізацый і працоўных калектываў 10 лютага г. г.

Прэзідыум Савета ФПБ падтрымаў патрабаванні ўдзельнікаў сходу аб рэфармаванні заканадаўчай і выканаўчай улады, вызначэнні даты датэрміновых выбараў Вярхоўнага Савета РБ, карэктыроўцы курса эканамічных рэформ у інтарэсах людзей працы.

У той жа час ФПБ ясна заявіла аб тым, што шляхі выхаду з крызісу трэба шукаць у рамках закона і абапіраючыся на думку пераважнай большасці народа. І падзеі 15, 22 лютага паказалі, што працоўныя калектывы, прафсаюзныя арганізацыі рэспублікі падтрымалі такую тактыку дзеянняў Федэрацыі.

Гэта наконт уплыву ФПБ на насельніцтва рэспублікі. Што ж датычыцца «кішэннасці» афіцыйных прафсаюзаў і «незалежнасці» свабодных, якая ж тут незалежнасць, калі свабодны прафсаюз не мае сродкаў для сваёй дзейнасці і існуе на падачкі замежных прафцэнтраў і розных фондаў? Калі інтарэсы і мэты асобных палітычных сіл для яго вышэй за інтарэсы працоўных? Нават 400 тысяч лістовак да страйку 15 лютага друкаваў БНФ.

Глыбока памыляецца спадар Быкаў і калі абвінавачвае ў нерашучасці кіраўніцтва прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі, які, па яго словах, не даваў справу да забастоўкі. Забастоўка і не была галоўнай мэтай галіновага прафсаюза (як гэтага хацелася пэўным палітычным колам). Адстойваючы сацыяльна-эканамічныя патрабаванні настаўнікаў, прафсаюз паказаў сябе як арганізаваная грамадская сіла ў вострым сацыяльным канфлікце. Найбольш спрэчныя пытанні былі зняты, але сваю барацьбу за паляпшэнне ўмоў жыцця і аплаты працы педагогаў прафсаюз працягвае і зараз. Дарэчы, рэспубліканскі камітэт прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі атрымаў падтрымку сваёй дзейнасці з боку 1732 працоўных калектываў галіны.

Але эйфарыі ў галіновым прафсаюзе, таксама як і ў Федэрацыі прафсаюзаў, наконт сваёй дзейнасці няма. Хібаў шмат, мы бачым іх самі і ведаем аб іх не са слоў спадара Быкава, а ад членаў прафсаюзаў.

Наперадзе ў прафсаюзаў няпросты час. Сацыяльна-эканамічная сітуацыя ў рэспубліцы працягвае пагаршацца. У такіх умовах вельмі няпроста абараняць правы і інтарэсы працоўных, сваіх членаў. І ФПБ, кіруючыся законам, будзе рабіць усё для гэтага. Падладжвацца ж пад амбіцыі розных палітычных сіл — гэта не наша справа.

Г. АКУЛАВА,
заг. прэс-цэнтра Савета Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі

У СУСЕДЗЯЎ

У ЛАТВІІ ГОРШ, ЧЫМ У НАС?

«Деловой мир», 3 сакавіка 1994 г.

Згодна дадзеным Дзяржкамстата, 90 працэнтаў жыхароў Латвіі знаходзяцца за рысай пражытачнага мінімуму, а тры чвэрці — крызіснага пражытачнага мінімуму.

Цэны за ацяпленне і гарачую ваду такія высокія, што палавіна спажывальнікаў не ў сілах разлічыцца.

Між тым даўгі Латвіі Расійскай Федэрацыі за пастаўкі газа склалі ўжо 23 млн. долараў ЗША. У пошуках выйсця балтыйскія краіны выступілі з ідэяй Еўрапейскага энергетычнага праекта, згодна якому газавыя здабываючыя комплексы Нарвегіі будуць злучаны са спажыўцамі Польшы, Германіі, Літвы, Латвіі і Эстоніі праз Фінляндыю і Данію.

Нядрэнная ідэя, але ж і тут трэба плаціць. І таму больш актуальнай выглядае ідэя аб тым, каб зарабіць дзяржаве грошы і столькі, каб іх хапіла на нафту, газ, электрычнасць незалежна ад іх паходжання.

Рэд. Не менш актуальна яна і для Беларусі, што ніяк не хоча зразумець урад, які спадзяецца, што нехта возьме дзесяцімільённы народ на ўтрыманне.

ИГРЫ С ХЛЕБОМ

Цены на хлеб 12 марта подскочили более чем вдвое — со 120 «зайцев» за буханку до 300.

Но что-то не слышно грозного окрика премьера в адрес своевольных чиновников: «Как смели без моего ведома! Наказать, привлечь, покарать!» — как это было при первой попытке. Бессовестно разыгранный спектакль: свежеиспеченный спикер возмутился, опытный премьер изобразил святое неведение и негодование — цены мгновенно вернули к исходному.

Но больную экономику ведь этим не излечишь. Резервы искусственной подпитки уже исчерпаны, что и подтвердил новый скачок цен на хлеб. Теперь жди подорожания мяса, молока, масла, сахара... Очередной блеф лопнул. Но творится уже новый: в ответ на требование профсоюзов усилить контроль за ценами, правительство велело Департаменту цен и Минфину «затормозить» инфляцию и стоимость «социально-значимых товаров» (как будто хлеб к ним не относится).

Объявлено и о повышении вдвое с 1 апреля минимальной зарплаты. Слов нет — она мизерная. Но столь же очевидно, что цены съедят надбавку еще до того, как мы получим ее в мае, а затем и перекроют ее в три — пять раз.

Бедная страна нищих миллионеров — таков итог бездарной политики властей.

О НЕСОСТОЯВШЕЙСЯ ЗАБАСТОВКЕ РАБОТНИКОВ НАРОДНОГО ОБРАЗОВАНИЯ СПУСТЯ ПОЛТОРА МЕСЯЦА. И В ПРЕДДВЕРИИ НОВОЙ?

Коллектив Белорусского государственного университета информатики и электроники (ранее МРТИ) проявил высокую организованность, солидарность и полное единство во время подготовки к забастовке, намеченной на 12 — 14 января. Она не состоялась, скажем прямо, из-за предательства наших интересов руководством официального профсоюза. Его тактика была ясна с самого начала: как в велогонке — взять на себя лидерство и погасить скорость. Наш забастовочный комитет в лице профкома института, действуя строго в рамках закона, вынужден был подчиниться решению республиканского штаба о прекращении трудового спора и отмене забастовки. Но одновременно он выразил свое неудовлетворение этим и призвал сотрудников университета принять участие в акции протеста «Нет обнищанию народа».

Идти на крайние меры мы не хотели, не хотим и убеждены, что добьемся цели, действуя строго в рамках закона.

Почему же мы поддержали забастовку, почему протестовали против ее отмены и почему, наконец, ее вероятность в ближайшем будущем отнюдь не исключена? Ответ один: жизнь вынуждает. И политика властей, которая отнюдь не обнадеживает перспективой ее улучшения.

Посмотрим на конкретных фактах нашей кафедральной жизни. Я десять лет заведовал кафедрой ЭВМ. Её, убежден, по уровню квалификации «на корню» купила бы любая зарубежная фирма. У нас 8 человек защитили докторские диссертации, более двадцати — кандидатские. Сегодня ситуация такова: на кафедре числится 3 доктора, а работает один, да и то урывками между зарубежными командировками. Остальные? Многие по контрактам трудятся за рубежом, большинство — в Польше. Поляки давно поняли, что лучше платить стипендию, чем пособие по безработице. А с грамотными людьми легче построить цивилизованное общество. Учат современным специальностям и приглашают наших преподавателей. Выгодно это и тем, и другим. Но Беларусь теряет. Обидно. Только за прошедший семестр уволилось девять молодых преподавателей. Системные программисты по микропроцессорам нужны везде: и банкам, и коммерческим структурам, и СП. А платят там значительно больше. Уходят лучшие и следом уводят за собой своих коллег. А ведь на подготовку каждого из них ушло около десяти лет с отбором лучших, начиная со студенческой скамьи.

Я разменял шестой десяток лет. К институту прикипел душой. Как выразился коллега: «Нам эти лапти плести до конца». Но иногда хочется махнуть на все рукой. О каком престиже профессии может идти речь, если на подарок внучке или на поездку к сыну в армию я должен затратить около четверти зарплаты. А в армии нынче и холодно, и голодно... Могу ли я купить новый телевизор? Или персональный компьютер с видеотехникой? Нет, хотя учу разработке этой техники.

На кафедре мы произвели приблизительный оценочный расчет. Продукты питания подорожали в 4 — 5 тысяч раз, одежда — в 2 — 3 тысячи раза, а канцелярские товары, бумага, ватман, оргтехника, книги — до десяти и более раз! Зарплата же моя выросла только в 700 раз. Выходит, государство действует в первую очередь против меня, моих коллег и студентов.

На вводной лекции я предупреждаю студентов: ведите тщательно конспект, книг вы не найдете. А если попадет что ценное — стипендии не хватит. Правда и студент нынче не лыком шит. Многие приторговывают у Комаровского рынка. А вот добросовестных ребят, которые пришли за знаниями, просто жалко: у экрана дисплея, как слайд, светятся на просвет... Тему эту можно продолжать бесконечно. Кругом маразм и разруха. Чьи интересы защищает Верховный Совет? Правительство крепко держит в своих руках средства массовой информации. Для того, чтобы нас услышали, мы сочинили и предали в посольство США телеграмму Биллу Клинтону накануне его визита, в которой сказали о недоверии скомпрометировавшему себя правительству и номенклатурному Верховному Совету, попросили отложить визит, пока не будут рассмотрены в судебном порядке результаты работы комиссии по коррупции.

Хочу обратить внимание, что фамилию С. Шушкевича при обсуждении текста мы исключили. Уже тогда, два месяца назад, предчувствовавши ход событий. Хотя займи тогда С. Шушкевич решительную позицию, заявив честно о своей отставке — вырос бы и его авторитет, и не удержалось бы правительство, которое ловко перевело «торпеду» комиссии Лукашенко на Станислава Станиславовича.

Понимает ли большинство в нашем Верховном Совете, что они выражают сегодня волю мизерного меньшинства, то есть свою собственную? Приличные и досрочные пенсии себе назначили — пора бы и самораспуститься во главе с новым председателем.

Г. М. Ревяко,
член совета минской городской организации Партии народного согласия.

ЭХ, ЖИЗНЬ МОЯ, ОБЫВАТЕЛЬСКАЯ

НЕ ДЕРЖИТЕ НАС "ЗА ДУРАКА"

Прочитали мы недавно в газете, что начинается выдача приватизационных чеков (белорусских ваучеров) и затеяли семейный разговор на предмет их разумного использования.

Предлагаю — давайте выкупим паровоз и организуем транспортную кампанию!

— Ты, что, сдурел? — возмутился младший сын. — У паровоза КПД всего-то 4 процента, на энергоносителях «пролетим»! (Физику в школе они пока еще изучают.)

А чем лучше паровоза наше предприятие? На условную единицу продукции они потребляют, по словам экс-спикера Шушкевича, в 4 раза больше энергии, чем зарубежные! Зачем же вкладывать нам свои ваучеры в приватизацию этих самых «предприятий-паровозов»? Осведомленный читатель меня, конечно же успокоит — имеется правительственная программа структурной перестройки промышленности, вот-вот начнут появляться современные производства, в их выкуп и вкладывай свои ваучеры, не зевай!

Действительно ли это так? Что включает в себя программа структурной перестройки? Какие предприятия и как модернизируются? Без ответа на эти вопросы не стану я, обыватель, тратить свои кровные на выкуп будущих банкротов. Не держите нас «за дурака»!

В самом деле, как налажен процесс обновления наших устаревших производственных мощностей, приведения их к современному уровню?

Как я понимаю, прежде всего для каждого предприятия должна быть выработана номенклатура будущего производства и разработана проектная технология, отвечающая современным достижениям НТР, т. е. сформулированы цели реконструкции.

Изредка появляющаяся в печати отрывочная информация о характере структурной перестройки доносит до нас только сведения о новых товарах, которые должны выпускаться в будущем. А где же самое главное — технологические инновации?

Понятно, что технологическая проработка требует привлечения большого числа специалистов, консультантов и экспертов. Есть ли они в Республике? Без всякой натяжки можно дать положительный ответ.

А чего нет? Нет средств на предприятиях, чтобы оплатить эти работы, нет специальных венчурных фондов, нет соответствующей кредитной политики и, самое главное, нет у правительственных чиновников понимания необходимости организации этого этапа структурной перестройки.

Но мало сформулировать цели реконструкции каждого предприятия. Необходимо эти цели облечь в организационно-проектные решения, «привязать» технологии к конкретным инженерным объектам и природным условиям, разработать технико-экономические обоснования и на этой основе — бизнес-планы капиталовложений.

Так же, как и первый этап, данная стадия требует очень серьезной профессиональной проработки. Ведь не случайно у нас совсем недавно было столько много проектных институтов. Но они почему-то сокращаются и ликвидируются быстрее, чем все другие организации. Причина та же — нет средств, нет фондов. И опять же нет у правительства серьезных намерений осуществлять модернизацию экономики.

При катастрофическом дефиците средств оборотных ресурсов техническое перевооружение производства возможно только с помощью долгосрочных банковских кредитов.

И здесь начинается самое интересное. Любой банк или фонд непременным условием выдачи кредита выставляет необходимость предоставления заемщиком бизнес-плана.

А как его сделать, если не выполнены первые этапы инновационного процесса? Что, опять гони привычную для нас «тюльку», возрождай надувательство и долгострой? Что это, извращенное издевательство над всеми нами или вопиющее невежество?

Складывается впечатление, что во всех финансовых учреждениях, во главе которых как на Олимпе возвышаются Национальный банк и Минфин, ключевые посты захватили люди, которые не имеют не малейшего представления ни о старой плановой системе расширенного воспроизводства, ни о новой, рыночной... Лишь бы к деньгам поближе!

Где-то услышали, что зарубежные банки работают только по бизнес-планам, давай и мы их затребуем. И мысль не возникает в голове, что нужно организовать финансовый поток на разработку этих самых бизнес-планов.

Действуют по нашей «совковой» логике — план-то должны предоставлять предприятия или предприниматели, а нет планов, так и кредит я не даю. Не я виноват, не моя вина, что не идет модернизация промышленности!

А раз она не идет, то куда мне, обывателю, вкладывать свои приватизационные чеки?

Наилучший вариант — сплавить их кому-нибудь за любую цену. Да, кто-то за них «прихватизирует» хлебопекарню или ликеро-водочный завод и будет в хорошем достатке. Но меня-то и на пушечный выстрел не подпустят к приватизации этих лакомых кусочков.

Значит, чем раньше сумеем продать свои ваучеры, тем большую цену за них возьмем. С паршивой овцы — хоть шерсти клок!

Меня одолевает крамольный вопрос: кто же настоящие обыватели — миллионы нас, желающих жить хотя бы сносно, но своим трудом или верховная чиновничья рать, погрязшая в коррупции, желающая жить очень богато, но чужим трудом, прихватизируя и разворовывая народное достояние? Впрочем, мы действительно обыватели, т. е. просто честные люди, граждане своей страны. А у тех других — другое название.

Постсовковый обыватель

ДА ЧАГО ДАВЯЛІ ЎЛАДЫ ШКОЛУ

***М**ае бацькі — былыя настаўнікі, я — настаўніца, муж — дырэктар школы. Цяжка і горка гаварыць аб становішчы, у якім апынулася сёння школа. Здаецца, што наш урад і большасць дэпутатаў Вярхоўнага Савета зусім забыліся, што дзяржава пачынаецца са школы, а школа — з настаўніка. Няцяжка здагадацца, як паставяцца яны, у чарговы раз эксплуатуючы нашу інтэлігенцыю і талерантнасць, да нашай канферэнцыі, што сабралася ў час глыбокага крызісу ў рэспубліцы. Але ж калі сёння думаць толькі пра сёння, дык заўтра і не наступіць. Калі сёння настаўніцтва ў цяжэйшых умовах утрымлівае школу ад разбурэння, ці зможа яно гэта зрабіць заўтра пры такіх адносінах дзяржавы да школы?*

Пры нагрузцы 18 гадзін у тыдзень (г. з. пры стаўцы) настаўнік затрачвае ў тыдзень 68 гадзін рабочага часу. Пры адным выхадным яго рабочы дзень доўжыцца больш 11 гадзін. Мы ж, каб пражыць, працуем на паўтары, а хто і на дзве стаўкі. І гэта лічыцца нармальным. Гэтую «сярэднюю» зарплату, атрыманаю за знясільваючую працу, сёння не хочуцьураўняць з зарплатай інжынера ў прамысловасці, маючага нарміраваны рабочы дзень. Тым самым парушаецца прыняты Закон аб адукацыі, ствараецца напружаная абстаноўка ў настаўніцкіх калектывах.

Я маю 24 гадзіны. У мяне на тыдзень прыкладна 400 сшыткаў, на праверку якіх ідзе 4 — 5 гадзін кожны дзень. Дык вось, за месяц праверкі сшыткаў я атрымліваю столькі, што магу купіць цэлую курыцу, калі яе не вельмі добра карміла (прабачце, калі гэта непрыемна для інтэлігентнага слыху). А за класнае кіраўніцтва, найскладанейшую на сёння работу, яшчэ адну. Хіба гэта не здзек?

Дзесяцігоддзямі зноўчваецца праблема аплаты класнага кіраўніцтва і праверкі сшыткаў. Няма закона аб настаўніцкай працы, аб абароне здароўя настаўніка. Так зручней нас эксплуатаваць. Сярод абавязкаў настаўніка — утрыманне ў належным стане кабінета, пазакласная работа па прадмету, падрыхтоўка вечароў, дадатковыя заняткі, грамадскія даручэнні і г. д.

Вялікія нагрузкі зніжаюць эфектыўнасць працы настаўніка, прыводзяць да яго дэградацыі як спецыяліста. Усім жа вядома, каб даваць веды, трэба іх браць, пастаянна вучыцца, тым больш, што зараз хутка змяняецца змест адукацыі, патрэбная літаратура каштуе вялікія грошы. Яна, як правіла, выдаецца малым накладам. Школьныя бібліятэкі бедныя, асабліва на беларускую літаратуру. Газеты і часопісы таксама не танныя. На ўсё гэта ідзе значная частка настаўніцкай зарплаты. Горш матэрыяльна забяспечаны тыя, каму сумленне не дазваляе быць рамеснікам, а сілы — быць добрым настаўнікам пры вялікай нагрузцы. Для падтрымкі духу лепшым, заслужаным настаўнікам рэспублікі даплочваюць у месяц суму, роўную ... палавіне кошту пустой бутэлькі. Пры ўсім гэтым начальнік нашага аблана Феліх Рыгоравіч Забродскі, выступаючы нядаўна на нарадзе ў Мінску, сказаў, што «дзесяткі тысяч беспрацоўных, атрымліваюць дапамогу намнога меншую, чым зарплата настаўніка» (можа ў чымсці памыліліся «Настаўніцкая» за 4 снежня, у якой я прачытала гэта). Бачыце, як лёгка нам працуецца, калі магчымы такія параўнанні, і якая значымасць нашай працы. Дык гэта ж сказаў кіраўнік, аддаены адукацыі, што ж чакаць ад іншых?

Між тым школьнай нагрузкі і школьнай зарплаты не вытрымліваюць так патрэбныя школе мужчыны. Гісторык, быўшы намеснік дырэктара нашай школы, працуе ў камерцыйнай страхавой кампаніі. Наш географ таленавіты, цікавы, прыгожы чалавек у прыватнай гутарцы гаворыць: «Я хачу быць толькі настаўнікам геаграфіі, больш нікім, але мне сорамна прыносіць дадому ў тры разы меньш грошай, чым жонка». Колькі ён яшчэ пратрымаецца ў школе?

У самым цяжкім становішчы знаходзяцца сем'і, дзе муж і жонка настаўнікі. Сорамна стаяць перад класам, калі ты дрэнна адзеты. Чэргі ў крамах, думкі, як накарміць сваіх дзяцей, даць ім адукацыю, як звесці канцы з канцамі. Знясілены, хворы, з дрэнным самаадчуваннем, бедны, невясёлы настаўнік нецікавы дзецям. Жабрак у матэрыяльным сэнсе выхавае жабрака духоўнага.

Міліцыянер атрымлівае зарплату ў некалькі разоў большую за настаўніка. Я ж думаю, што каб больш сродкаў ішло на школу, не трэба б было столькі міліцыі. Ясна ж хто лідырує па правапарушэннях.

Наогул, хацелася б галоснасці нарэшце паступлення і размеркавання бюджэтных сродкаў па галінах з улікам інфляцыі, росту цэн, зарплаты, налогаў. Бо няма грошаў на адукацыю, а армія ў нас у разліку на душу насельніцтва самая вялікая сярод краін СНД, і на яе ўтрыманне грошы знаходзяцца.

Сёння мы будуем нацыянальную школу, удзельнічаем у адраджэнні рэспублікі. Хто гэта робіць? Тыя новаспечаныя настаўнікі, выпускнікі ВНУ, на падрыхтоўку якіх пайшло не мала сродкаў і якія з'яўляюцца ў школу на год-два, пакуль не ўладкуюцца ў лепшае месца? Або тыя, хто забягае на ўрок паміж камерцыйнымі паездкамі ў Польшчу або ў Расію? Не. Таму трэба ўлічваць стаж работы, бо гэта — мера адданасці школе.

Дарэчы, смешна чытаць парады настаўнікам накшталт такой: «Мала грошай — займіцеся камерцыяй». Незнаёмыя са спецыфікай настаўніцкай працы людзі не разумеюць, што, даўшы ўрок, сапраўдны настаўнік ужо думае пра заўтрашні. Я не гавару ўжо пра недахоп часу і пра тое, што настаўнік — не проста прафесія. Можа, давайце паставім «камкі» каля школы і будзем прадаваць снікерсы сваім вучням? У гэтых парадах журналіста — адносіны грамадскасці да настаўніка: каго не паважае ўлада — не паважаюць і людзі.

С. С. Шушкевіч пасля сустрэчы з настаўніцкай аўдыторыяй здзівіўся яе абмежаванасці, недасведчанасці. Дык гэта ж страшна! Да чаго давялі ўлады школу! Усім жа ясна чаму самыя таленавітыя былі (і ёсць?) у ваенна-прамысловым комплексе. Дзе сродкі, там і таленты, там і чалавек на вышыні.

Затое які рэзананс набыло перакрыццё настаўнікамі год назад праспекта ў Мінску падчас сесіі Вярхоўнага Савету. Да сённяшняга дня папракаюць нас за тое, што, пакуль не позна, хацелі звярнуць увагу ўлады на бядотнае становішча школы.

Настаўнік заўсёды быў з народам. Пасля вайны, як не цяжка жылося ў настаўніцкай сям'і, мы дапамагалі суседзям, бо яны жылі бядней за нас. І сёння, разумеючы ўсю складанасць з эканомікай, мы не патрабуем для сябе лепшага жыцця ў параўнанні з другімі. Мы патрабуем аднолькавай платы за працу з людзьмі такой жа адукацыі ў прамысловасці. Скажыце, што ж гэта за дзяржава, дзе адукацыя і культура на апошніх месцах? Былі на дзевятым, сталі на чатырнаццатым. Ці ведаюць урад і Вярхоўны Савет, уцягваючы нас у доўгае і пустое абмеркаванне артыкулаў Закона аб адукацыі, што тычыцца зарплаты і гэтым практычна падштурхоўваючы да забастоўкі, што ў калектывах усур'ёз вядуцца размовы аб магчымасці галадовак? І гавораць аб гэтым далека не горшыя настаўнікі. Няўжо ўлады не разумеюць, што рашэнні аб забастоўках — са слязамі на вачах? Сёння яны ўсё робяць, каб правесці нас і праз гэтае выпрабаванне. Што ж, пройдзем з усведамленнем, што другога выйсця няма, што за школу і годнасць настаўніка трэба змагацца.

Святлана ЯЗОТЧАНКА,
настаўніца сярэдняй школы N 10 г. Гомеля

ПРОТИВОСТОЯНИЕ

(Окончание, начало на стр. 1)

Последнее с неизбежностью предопределяет законодательную корректировку отношения между президентом и Верховным Советом, президентской и исполнительной ветвями власти, президентом и местными властями.

Похоже, что правящая элита если не осознала еще до конца, то почувствовала грозящую ей опасность, готовая отыграть обратно. Поиграв слегка мускулами в преследовании активистов стачки она пошла значительно дальше в применении чрезвычайных мер в экономике, по сути экспроприировав со счетов «субъектов хозяйствования» 20 процентов средств в свободно конвертируемой валюте и российских рублях, а затем дополнительным распоряжением и всю мартовскую выручку.

Оставим в стороне непрофессионализм правящей элиты в сфере экономики, подчеркнем ее политическую готовность к чрезвычайщине.

Весьма показательно и прозвучавшее 18 марта на сессии Верховного Совета предложение сессию закрыть, отложив принятие Закона «О выборах президента» на следующую. Оно не прошло. Объявлен перерыв до 29 марта. Но не всплывет ли оно снова? Тем более, что решение отложить принятие Закона «О выборах народных депутатов» уже принято. «Партия власти» таким образом обеспечила себе пространство для маневра. Возможно, для сотворения нового мифа. Не исключено, о райской жизни в случае отказа Беларуси от суверенитета, вхождения ее в Российскую Федерацию на правах области, края. Притягательна власть в удельном государстве, но сойдет на худой конец, и власть генерал-губернатора, воеводы. Тем более, что стоять навытяжку перед генсеком бывшим партиерархам не привыкать. Проведет номенклатура «своего» президента — парламенту уготована роль карманного , «чужому» составит непримиримую оппозицию.

Опасность трансформации президентства в диктатуру действительно велика. Но и шансы у народа и демократических сил предотвратить такой вариант развития событий — не меньше. Основная предпосылка успеха — «нет» на президентских выборах кандидату от правящей номенклатуры и «да» представителю демократических сил.

Алексей КОРОЛЬ.

Заснавальнікі: Партыя народнай згоды, калектыў рэдакцыі.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не абавязкова супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.

Адрас рэдакцыі:
Антонаўская, 8-а
тэл. 36-84-30

Намеснік галоўнага рэдактара Аляксей Кароль

Друкарня «Перамога», 222310, Маладзечна, вул. Таўлая, 11. Індэкс 63138, тыраж 7000 экз. Зак.316. Ліцэнзія ЛВ N 135